

Ilomantsi ja Joensuu 2018

Ilomantsi – Pamilo voimalinjan 110 kV
arkeologinen inventointi

Sonkajanjärvi.

Jaana Itäpalo 20.9.2018

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIA*PALVELU*

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Ilomantsissa ja Joensuussa suunnitellulla voimalinjalla Pamilo-Ilomantsi 110 kv. Maastotyön suoritti FM Jaana Itäpalo 10.7.-16.7.2018 5,5 kenttätyöpäivän aikana. Työn tilaajat ovat PKS Sähkönsiirto Oy ja High Voltage Consulting Oy.

Johtolinjaus kulkee Joensuun puolella sijaitsevalta Pamilon voimalaitokselta Ilomantsin keskustan itäpuolella sijaitsevalle sähköasemalle. Inventoidun linjauksen pituus oli yhteensä n. 39,5 km ja se sijoittuu pääosin Ilomantsin puolelle. Linjaus kulkee melkein kokonaan olemassa olevan voimalinjan vieressä, noin 1,3 km vaihtoetoista linjausta olisi uutta linjausta. Ennen inventointia linjauksen vaikutusalueelta ei tunnettu arkeologisia kohteita. Lähin tunnettu muinaisjäännös on *Kuikanniemen* historiallinen asuinpaikka linjauksen kaakkoisosassa ja *Ruukinniemen* kivikautinen asuinpaikka samalla niemellä sekä keskustasta pohjoiseen Pötönjoen suulla *Pötönniemen* kivikautiseksi asuinpaikaksi luokiteltu kohde. Muut lähimmät muinaisjäännökset ovat Sonkajanjärven länsirannalla *Sonkaja Autio*, joka on ortodoksinen kalmisto, järven luoteisrannalla *Sonkaja Lahti* on mahdollinen ortodoksikalmisto, itärannalla sijaitsee vielä muu kulttuuriperintökohde *Sonkaja*, missä on panssarieste, kohde on osa valtakunnalliseen Salpa-linjaan kuuluvaa puolustusketjua.

Inventoinnissa kartoitettiin 4 uutta kulttuuriperintökohteeksi luokiteltua kohdetta ja neljä muuta havaintoa. Voimajohtolinjaus sijaitsee kulttuuriperintökohteesta nro 4 *Kuusela* (kivi-/peltoaidat) n. 30 metrin etäisyydellä, risteää viidessä kohtaa Ilomantsista Enoon johtanutta vanhaa tielinjaa kohdetta nro 3 *Issakantie* sekä kulkee lähellä sitä Sonkajanjärven koillispuolella. Muiksi havainnoiksi luokitellusta kohteista *Ala-Lahti* (kylänpaikka, kantatalo) linjaus kulkee n. 40 metrin etäisyydellä, *Kotila 2:sta* (kiviaidat) n. 20 metrin etäisyydellä ja kohteesta *Pötönkangas* (kellarikuopat) n. 80 metrin etäisyydellä. Muista kartoitetuista uusista kohteista tai tunnetuista muinaisjäännöksistä linjaus kulkee vähintään 130 metrin etäisyydellä. Entuudestaan tunnetuissa kohteissa pellot olivat viljalla tai heinällä, ja niiden alueella ei tehty uusia löytöjä.

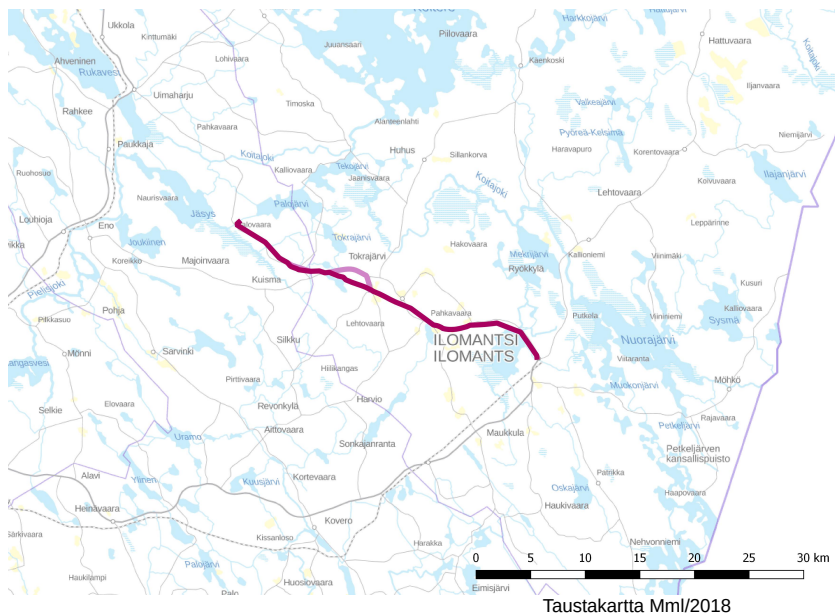
Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	3
2. Lähtökohdat ja menetelmät.....	3
2.1. Tutkimushistoria.....	4
2.2. Menetelmä.....	5
3. Maisema, topografia ja geologia.....	6
4. Alueen maankäytön historiaa	11
5. Tulokset.....	15
6. Yleiskartta.....	16
7. Kohdehakemisto.....	18
8. Kohdetiedot.....	18
9. Aineistoluettelo.....	38

1. Perustiedot

Selvitysalue: Voimajohtolinjaus Ilomantsi-Pamilo, yhteensä n. 39,5 km
Tilaaaja: PKS Sähkönsiirto Oy ja High Voltage Consulting Oy
Laji: osainventointi
Kenttätyöaika: 10.7.-16.7.2018, 5,5 kenttätyöpäivää
Karttanumerot: TM35-lehtijako MML P5333R, P5333L, P5334L, P6111I (mk 1:20000)
vanha yleislehtijako MML 424207, 424208, 424210, 424211, 424401 (mk 1:20000)
Korkeus: n. 112-197,50 m mpy
Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto
Aiemmat löydöt: KM 28708:1-4 Kuikanniemi: saviastian paloja, liitupiipun varren katkelma, (kvartseja liittyen alueella sijaitsevaan kivistäiseen asuinpaikkaan)
KM 21076:1-7, KM 32855:1-6 Ruukinniemi
Inventointilöydöt: -
Aiemmat tutkimukset:
Kuikanniemi: 1931 Julius Ailio tarkastus, 1970 Anja Sarvas inventointi, 1981 Raimo Vänskä tarkastus, 1994 Poutiainen, Koponen ja Kupiainen inventointi, 2005 Taisto Karjalainen inventointi, 2012 Päivi Kankkunen tarkastus
Ruukinniemi: 1970 Anja Sarvas inventointi, 1994 Poutiainen, Koponen ja Kupiainen inventointi, 2000 Väinö Leppänen irtolöytö, 2005 Taisto Karjalainen inventointi, 2010 Sauvo Henttonen ilmoitus, 2012 Päivi Kankkunen tarkastus.

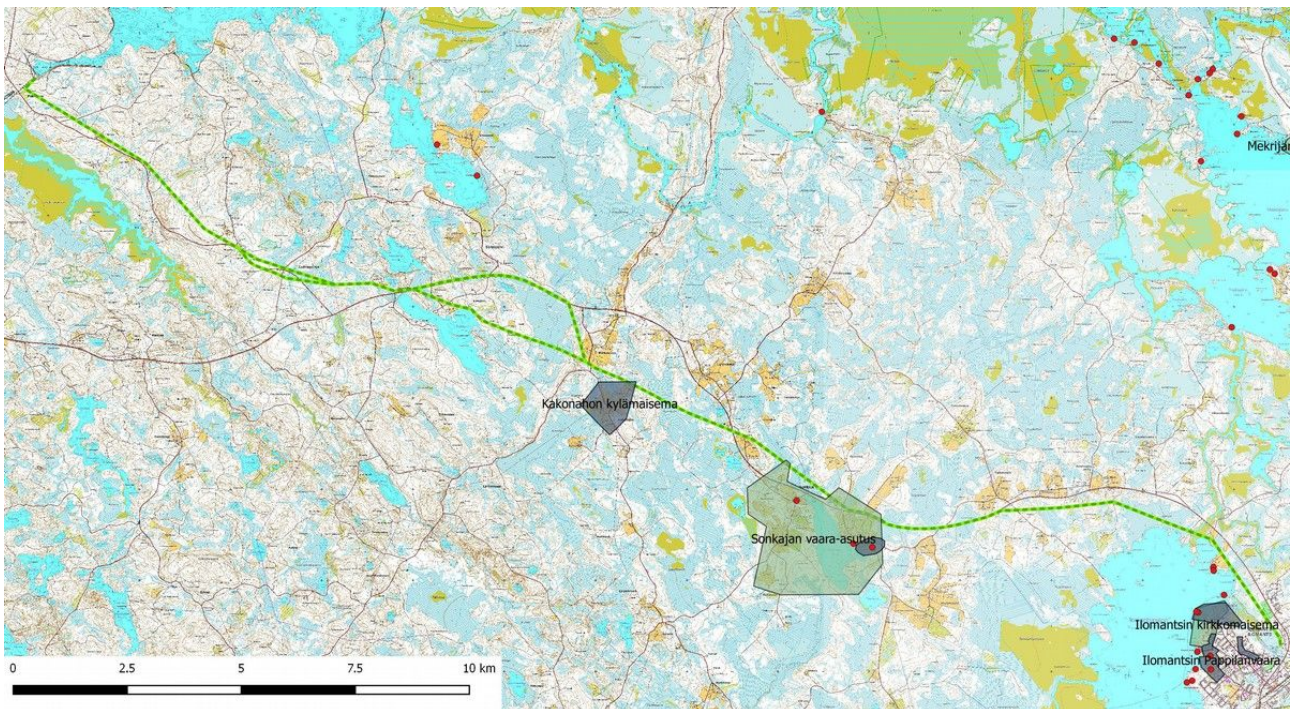

Voimajohtolinjaus Pamilo-Ilomantsi viivana.

2. Lähtökohdat ja menetelmät

Ilomantsissa ja Joensuussa tehtiin arkeologinen inventointi suunnitellulla voimajohtolinjauksella Pamilo Ilomantsi 110 kV. Selvittävän linjauksen pituus oli n. 39,5 km ja se kulkee pääosin olemassa olevan johtolinjan vieressä Ilomantsin puolella. Ennen inventointia linjauksen välittömästä läheisyydestä ei tunnettu arkeologisia kohteita. Lähimmät tiedossa olevat muinaisjäännökset *Kuikanniemen* historiallisen ajan asuinpaikka (muinaisjäännösrekisterin tunnus 146500010) ja *Ruukinniemen* kivistäinen asuinpaikka (muinaisjäännösrekisterin tunnus 146010001) sijaitsevat Ilomantsin keskustasta pohjoiseen Kuikanniemellä sekä keskustasta pohjoiseen Pötönjoen suulla *Pötönniemen* kivistäiseksi asuinpaikaksi luokiteltu kohde, mistä on löytöinä kaksi kvartsi-iskosta (muinaisjäännösrekisterin tunnus 146010075). Linjaus kulkee valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen lähistöllä tai alueella *Sonkajan vaara-asutus* ja *Kakonahon kylämaiseema*. Valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen selvitys ei kuulunut arkeologiseen inventointiin, mutta ne on yleispiirteisesti huomioitu.

Tämän selvityksen tavoite on kartoittaa linjauksen vaikutusalueelta arkeologiset kohteet, jotta ne voidaan huomioida voimalinjan suunnittelutyössä.

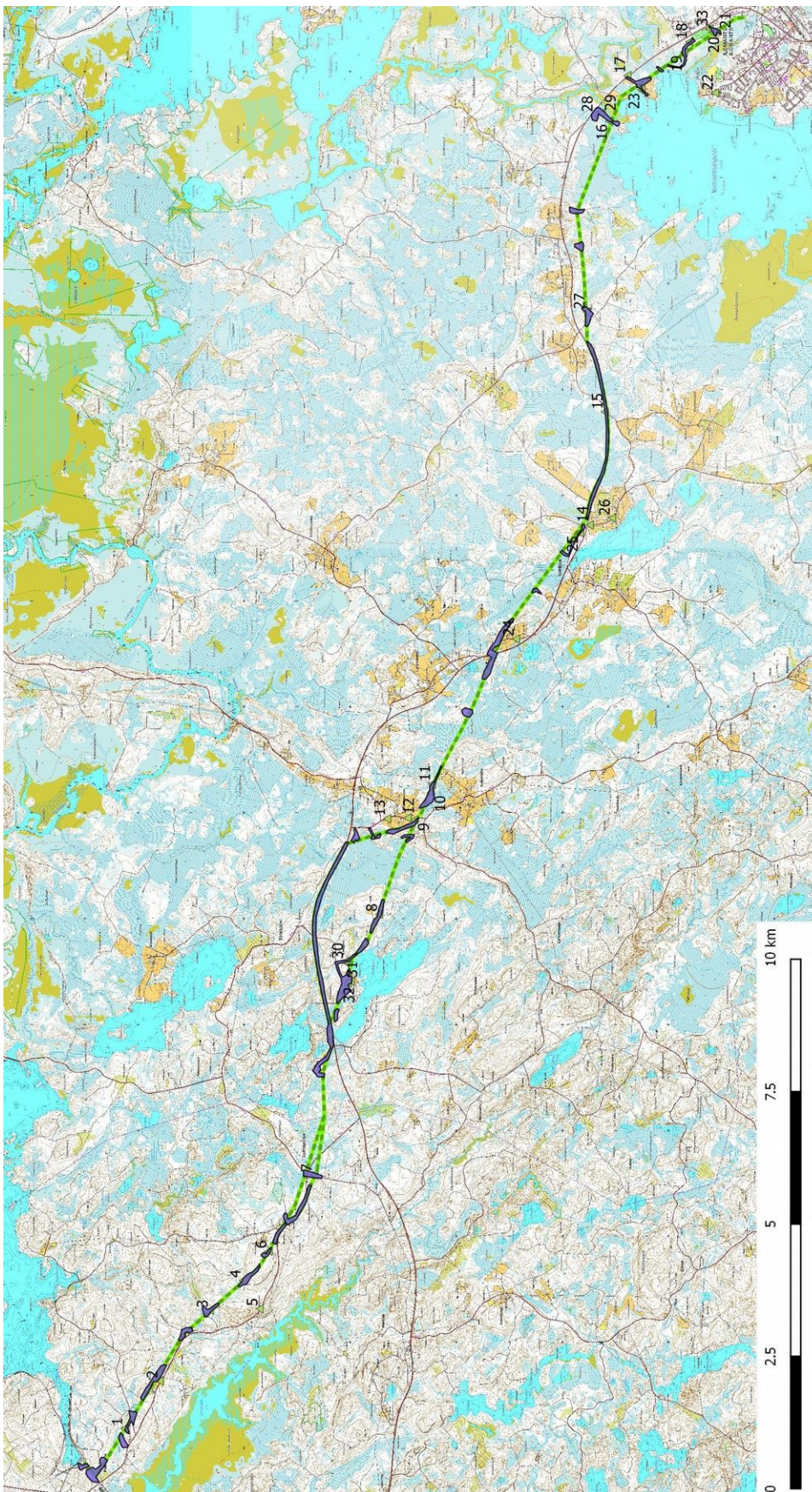
Lähtötilanne ennen inventointia; arkeologiset kohteet punaisena ympyränä ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt vihreinä alueina, kohdetiedot Museoviraston rekisteriportaalin mukaan. Johtolinjaukset vihreänä viivana. Taustakartta 4/2018 Mml.

2.1. Tutkimushistoria

Ilomantsin arkeologisten kohteiden kuntainventointi on tehty viimeksi vuonna 2005 (Taisto Karjalainen, Pohjois-Karjalan kehittämisrahasto, Pohjois-Karjalan museo, Ilomantsin kunta, Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos). Tätä ennen kunnan muinaisjäännekohteet oli inventoitu vuonna 1970 (Anja Sarvas, Museovirasto). Vuonna 2012 kartoitettiin keskustan Hutunniemen alue, jolloin selvitettiin myös kirkonkylän historiallista asutusta sekä ensimmäisten kirkkojen ja hautausmaiden sijaintia (Ville Laakso ja Timo Sepänmaa, Mikrolitti Oy). Vuonna 2012 tarkastettiin Kuikanniemen aluetta Pohjois-Karjalan museon toimesta (Päivi Kankkunen). Vuonna 2014 on tehty arkeologinen kulttuuriperintöinventointi Ilomantsissa (Esa Hertell, Metsähallitus) ja vuonna 2015 Joensuussa (Piritta Häkälä, Metsähallitus), inventoinnit olivat osa Metsähallituksen koko Suomen aluetta koskevista metsätalousmaiden kulttuuriperintöinventoinneista. Tuolloin inventoituja Metsähallituksen maita ei kuitenkaan ole nyt kohteena olevan johtolinjauksen läheisyydessä. Valkeajärven, Kelsimän ja Iso Ahvenjärven rantayleiskaava on inventoitu vuonna 2011 (Timo Jussila ja Timo Sepänmaa, Mikrolitti Oy). Ilomantsin ortodoksisalmistot on inventoitu vuonna 1994 liittyen pro gradu -tutkielman laadintaan (Minna Anttonen, Joensuun yliopisto).

2.2. Menetelmä

Maastoinventointi perustui esiselvitykseen, alueella ja lähistöllä tehtyjen aiempien vuosien arkeologisten selvitysten tuloksiin ja tarkastuksiin, Museoviraston arkeologisista kohteista ylläpitämään digitaaliseen tietokantaan, maaperäkarttoihin, ortokuvaan, korkeusmalliin, korkeusprofiiliin ja laserkeilausaineistoon. 1800-luvulla laadittujen isonjaon karttojen ja 1800-luvun puolivälissä laadittujen pitäjänkarttojen, kirjallisuuden ja muun aiemman tutkimustiedon avulla selvitettiin asutuksen kehitystä ja historialliset elinkeinot. Lähihistorian maankäytön vaikutuksia maisemaan ja arkeologisiin kohteisiin arvioitiin maastohavainnoinnin lisäksi mm. vanhimpien vuosina 1974 laadittujen peruskarttojen avulla. Kenttätömenetelmät olivat tavanomaisia: pintahavainnointi, koekuoppien kaivaminen ja kairaus käsikairalla. Kuikanniemen peltoalueet ovat potentiaalisia löytää arkeologista materiaalia sekä historiallisen että esihistoriallisen ajan asutuksesta. Nämä ja muut pellot olivat inventoinnin aikana viljalla ja heinällä, joten pintahavainnointia niillä ei päästy tekemään. Kuikanniemen pelto- ja metsäalueelle tehtiin joitakin pieniä koekuoppia. Johtolinjaus tarkastettiin maastosta riippuen n. 50-100 metrin säteellä, paikoin laajemmin. Kakonahon ja Sonkajan maisema-alueita katsottiin joitakin osin yleispiirteisesti myös hieman kauempana johtolinjasta olevilla alueilla.

Inventoidut alueet violettina, valokuvauspaikat numeroitu, valokuvat seuraavassa luvussa ja kohdekuvausten yhteydessä.

3. Maisema, topografia ja geologia

Maasto johtolinjauksella on vaihtelevaa. Sen läheisyyteen sijoittuu myös vaara-asutusta ja viljelyalueita. Ilomantsinjärven lisäksi linjaus kulkee isompien vesistöjen läheisyydessä Sonkajanjärven ja Kulujärven ranta-alueilla, se ylittää myös Ilomantsinjoen sen suualueella. Luoteessa Luhtapohjanjoki sijaitsee jo kauempana johtolinjasta. Inventointiin kuului pieni osa Sonkajan vaara-asutuksen ja Kakonahon kylämaiseman alueista, jotka ovat valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Ilomantsin keskustan itäpuolella linja kulkee välittömästi Pötönkankaan hautausmaan länsipuolella. Johtolinjauksen ympärillä on pääosin metsämaastoa, suurin osa metsistä on talousmetsää ja avohakkuiden jälkeen nyt jo pusikoituneita ja vaikeakulkuisia. Enontien varrella johtolinja kulkee pitkiä matkoja tasaisilla rämeillä ja soistuneilla alueilla. Linja kulkee paikoin viljellyillä pelloilla.

Pintamaalaji on pääosin hiekkamoreenia, karkeusasteeltaan vaihtelevaa moreenia ja turvetta, hiekkaa olevaa maaperää esiintyy mm. Pötönkankaan hautausmaan länsipuolella, Riihivaaran ja Pahkavaaran eteläpuolella, Sonkajanjärven ja Kulujärven ympäristössä sekä muutamalla paikalla linjauksen luoteisosassa. Kalioita on vain muutamilla kohdilla. Alueella esiintyy selviä korkeuseroja. Alue on supra-akvaattista. Jääkauden jälkeinen Ilomantsin jääjärvi peitti osan alueesta.

1. Johtolinjaa Haapaojanmäellä luoteeseen.

2. Lamminvaaran tilan peltoaluetta pohjoiseen.

3. Tiheää metsää Pirttipuron eteläpuolella.

4. Linjausta Tietävälän luoteispuolella, luoteeseen.

5. Näkymä Luhtapohjanjoelle, luoteeseen.

6. Kalilaa Luhtapohjan kylässä, kuva kaakkoon.

7. Soistunutta talousmetsää Luhtapohjassa

8. Kärnäläntietä luoteeseen.

9. Linjaa Ratilanvaaran laelta luoteeseen.

10. Uusi metsätie Vastasahon pohjoispuolella.

11. Sähköasema Vastasahon luoteispuolella.

12. Ratilanvaaraa johtolinjauksen pohjoispuolella.

13. Maisemaa Kakonahontieltä pohjoiseen.

14. Sonkajan vaara-asutuksen koillisosaa lounaaseen.

15. Linjausta Enontien varrella.

16. Rantaa Illomantsinjoen suulla, kuva kaakkoon.

17. Pelto Kuikanniemen koillispuolella, kuva länteen.

18. Metsää Pötönkankaan hautausmaan pohjoispuolella.

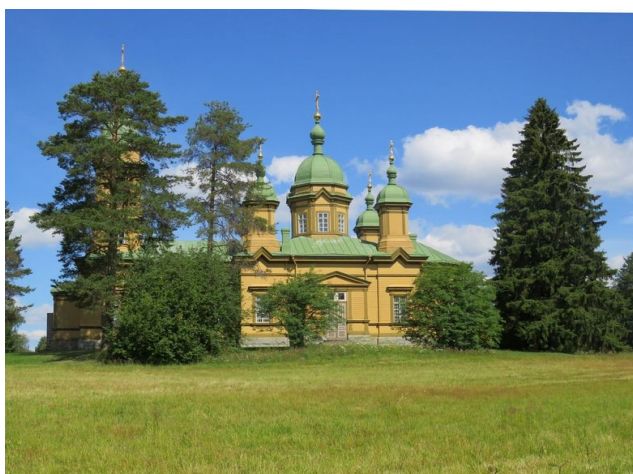
19. Linjaus Pötönkankaan suuntaan.

20. Linjaus Pötönkankaan hautausmaan länsipuolella.

21. Linjaus Pötönkankaan hautausmaan eteläpuolella.

22. Illomantsin ortodoksinen kirkko.

4. Alueen maankäytön historiaa

Esihistoriallinen aika

Alue sijaitsee n. 112-197,50 m ja se on supra-akvaattista. Kohdealueen lähellä sijaitsee Kuikanniemellä Ilomantsin keskustasta pohjoiseen kivikautinen asuinpaikka *Ruukinniemi*. Muut lähimmät esihistorialliset kohteet sijaitsevat Ilomantsin keskustan itä- ja pohjoisrannalla ja ne ajoittuvat kivikaudelle. Pronssi- tai rautakauden jaksojen kohteita tai varmoja irtolöytöjä ei tunneta kohdealueella tai sen läheisyydessä sijaitsevien järvien rannoilta, mitä voi pitää yllättävänä. Linjaus kulkee Ilomantsin keskustan koillis- ja pohjoispuolella paikoin topografialtaan ja maaperältään muinaisjäännöksille sopivilla maaston kohdilla. Muutamat hiekka-alueet ovat kuitenkin suppeita ja muokattua maaperää, kuten peltoa. Myös Sonkajanjärven ja Kulujärven pohjoisrannat ovat paikoin potentiaalisia esihistoriallisten kohteiden sijainnin kannalta.

Historiallinen aika

Ilomantsinjärven ympäristö on Pohjois-Karjalan vanhimpia asutusalueita, ja Ilomantsin asutus olisi syntynyt jo 1300-luvulla. Varhaisin asutus oli ranta-asutusta, myöhemmin syntyi vaara-asutusta. Ortodoksiasutus lähes hävisi vuosina 1656-1658 Venäjän ja Ruotsin välillä osana Pohjan sotaa käydyn ruptuurisodan seurauksena, mutta 1700-luvun loppuun mennessä asutus elpyi. Vanhimmat talot sijaitsivat Pappilanvaaralla ja pohjoisempana Ilomantsin järven itärannalla (Björn, Suur-Ilomantsin historia, 1991, s. 115 ja Saloheimo, Pohjois-Karjalan asutusmuodot, 1971, s. 30). Ilomantsinjärven ja Sonkajanjärven rannalla on ortodoksikalmistoja. Vanhimmat niistä tai niiden osat ajoittunevat keskiaikaan.

Sonkaja on vanha keskuskylä, jossa vuonna 1500 on ollut viisi taloa. Vuosisadan loppuun mennessä taloluku oli kasvanut seitsemääntoista. Asutus lisääntyi ja säilyi pääosin ortodoksisena. Isonvihan aikaisia tai vanhempia taloja on ollut 20. Kulujärvi on kuulunut Tokrajärven kylään, joka on keskiaikainen kylä. 1500 Tokrajärven kylässä oli 10 taloa. Kakonahon kylä mainitaan lähdetiedoissa ensimmäisen kerran vuonna 1690 (Björn, Suur-Ilomantsin historia, s. 125-126 ja Saloheimo, Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla, 1971, s. 35-36, 39).

Keskiajalla viljely oli kaskiviljelyä. Kaskeaminen johti viljelykelpoisen maan loppumiseen ja 1800-luvulla kaskeaminen kiellettiin, isonjaon myötä siirryttiin peltoviljelyyn. Karjaloutta on harjoitettu 1500-luvulta lähtien (Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt, s. 22-23). Vesi- ja tuulimyllyjä on varmaankin sijainnut kohdealueiden läheisyydessä, mutta vanhoilta kartoilta ei löytynyt merkintöjä niistä. Sahateollisuus ja siihen liittyneet uitot olivat keskeinen elinkeino vielä toisen maailmansodan jälkeen, lähialueella Koitajoella uitot ovat jatkuneet 1970-luvulle. Pamilon voimalaitos rakennettiin 1952-1955 (Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt, s. 33). Talonpoikaisella raudanvalmistuksella on pitkät perinteet alueella. Merkittäväksi elinkeinoksi järvimalmin jalostus tuli 1800-luvulla, merkittävin oli Möhkön ruukki (Ismo Björn, Suur-Ilomantsin historia, s. 366). Järvenlaskuja ei kohdealueella ole tehty ainakaan 1700-luvulla, jolloin niitä suoritettiin Pohjois-Karjalassa runsaasti (Saloheimo, Pohjois-Karjalan historia 3, s. 133, 153). Hiilimiiluja on poltettu alueella yleisesti. Tervahautoja tunnetaan lähialueilta vain muutamia.

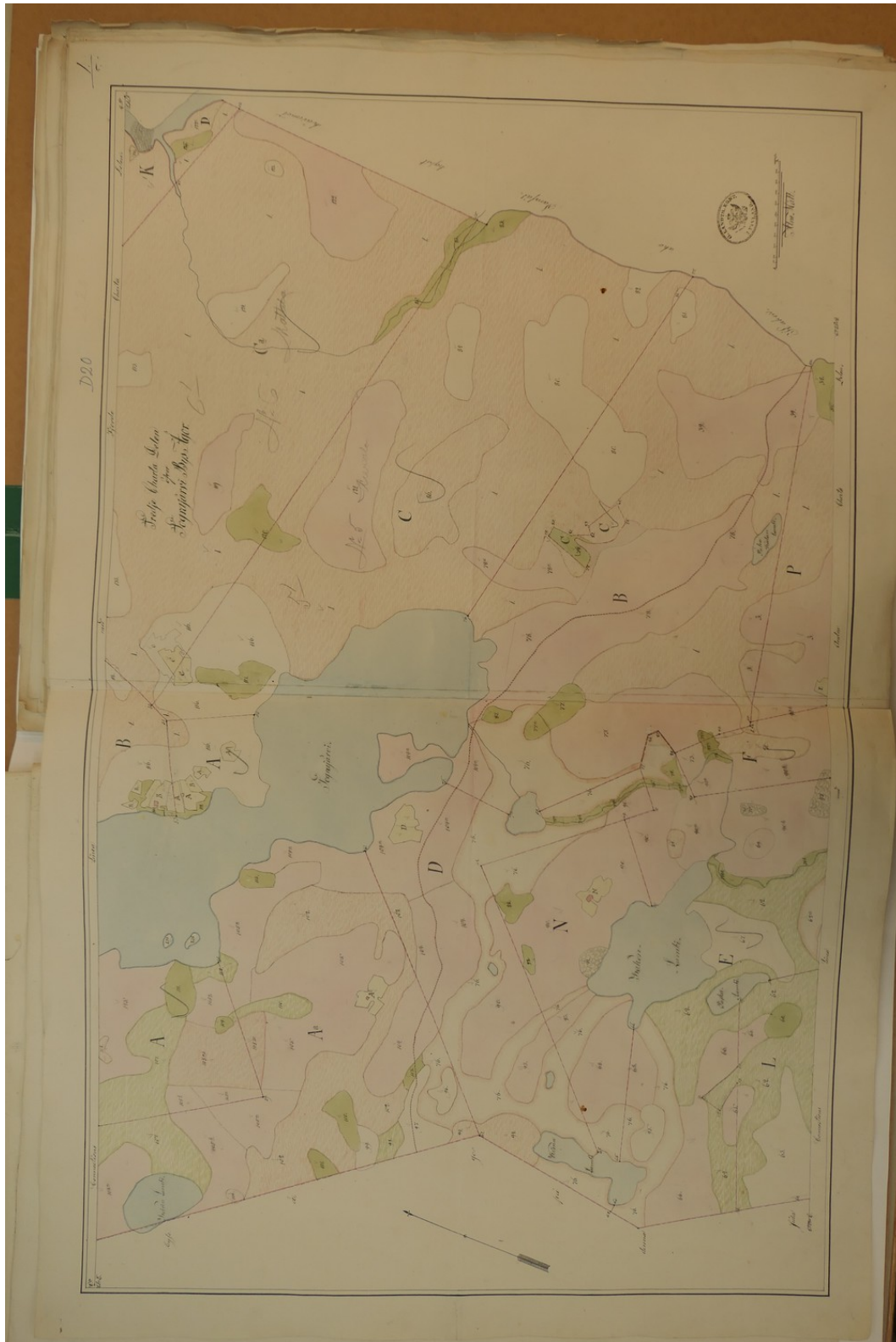
1740-50-luvulla rakennettiin tie Sonkajan ja Tokrajärven halki edelleen Luhtapohjaan veneväylän varteen. Lossiyhteys kirkonkylältä Sonkajaan kulki Pogostanniemestä Julunniemeen (Pohjois-Karjalan historia 3, s. 182-183). Pappilanvaaran länsipuolella on löytynyt mahdollisia laitureiden jäännöksiksi tulkittuja rakenteita (Jussila ja Sepänmaa inventointi 2012), jotka voisivat hyvinkin liittyä lossiliikenteeseen. Vesiliikenneyhteydet säilyivät pitkään tärkeimpinä, pääväylistä merkittävin oli Pielisen vesitie. Tieverkoston rakentaminen alkoi laajemmin vasta 1800-luvulla (Saloheimo, Pohjois-Karjalan historia 3, s. 184 ja Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt, s. 43-44).

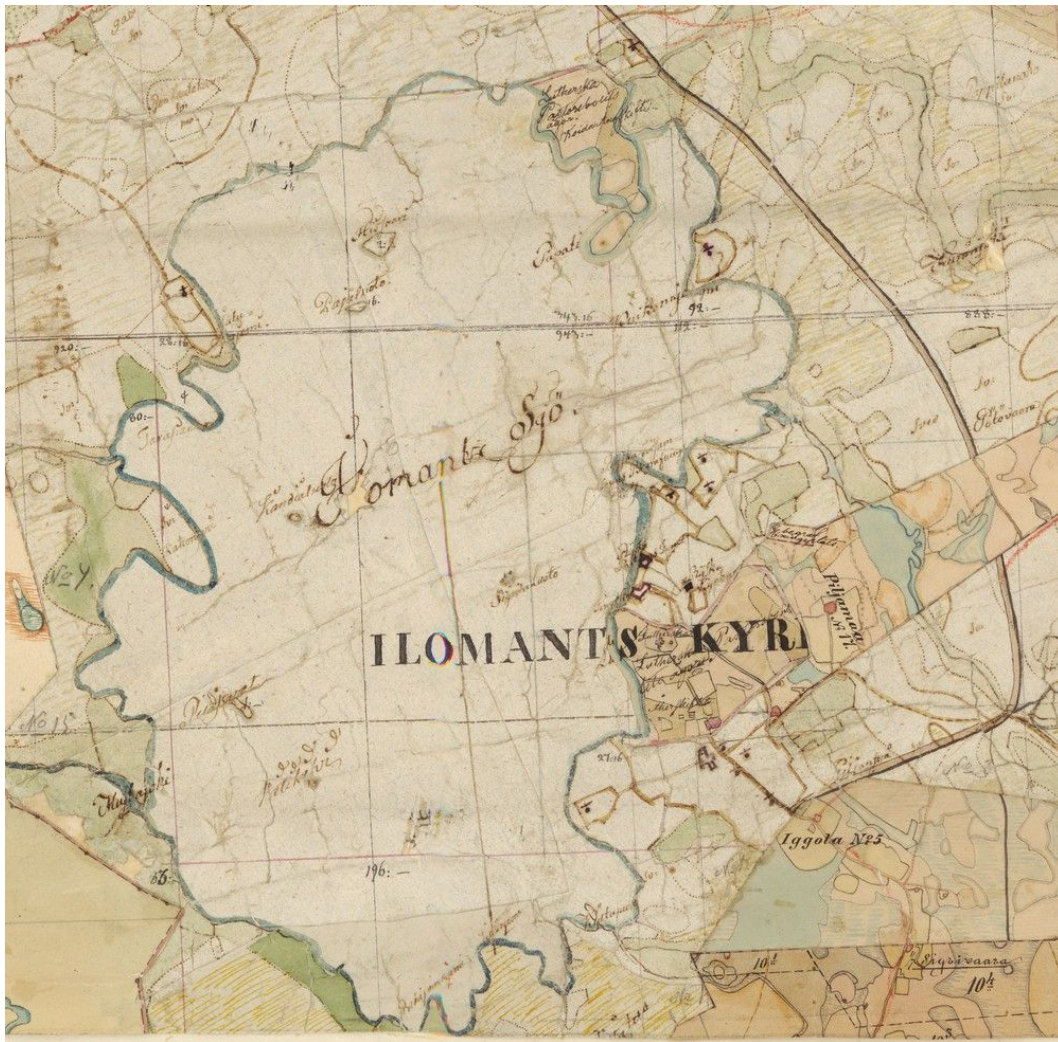
Vuosilta 1745-1747 peräisin oleva pitäjänkartta Ilomantsista. Kartalle on merkitty mm. talot ja tärkeimmät liikenneväylät maa-alueilla, kartta: Jyväskylän yliopisto, JYX-julkaisuarkisto, Historialliset kartat: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/6533>

Vuosina 1829-1856 valmistunut isonjaon kartta, johon on merkitty Sonkajanjärven rannalla sijainneet talot ja järven rannalla kulkenut tie Illomantsista Enoon. Johtolinjaus kulkee nykyisen Enontien varrella ja sen läheisyyteen ei sijoitu kantataloja. Kartta, Kansallisarkisto: Illomantsi, isojakokartta, Sonkaja D19:8/1-45.

Vuosina 1828-1829 valmistunut isonjaon kartta Tokrajärven kylästä. Kartalle on merkitty mm. tie Ilomantsista Enoon. Voimajohtolinjausta sijoittuu kartan alaosaan Kakkonlammen alapuolelle. Kartta, Kansallisarkisto: Ilomantsi, isonjaon kartta, Tokrajärvi D20:1/1-18.

Ilomantsin keskustan vanhin asutus syntyi Pappilanvaaralle ja sen ympäristöön Kartta: Kansallisarkiston digitaalinen kartta, pitäjänkartta 424401 Ilomantsi.

5. Tulokset

Inventoinnissa kartoitettiin 4 uutta kulttuuriperintökohdetta ja neljä muuta havaintoa. Voimajohtolinjaus sijaitsee kulttuuriperintökohteesta nro 4 Kuusela n. 30 metrin etäisyydellä, risteää viidessä kohtaa Ilomantsista Enoon johtanutta vanhaa tielinjaa kohdetta nro 3 Issakantie sekä kulkee lähellä sitä Sonkajanjärven koillispuolella. Muiksi havainnoiksi luokitellusta kohteista Ala-Lahti (kyläpaikka, kantatalo) linjaus kulkee n. 40 metrin etäisyydellä, Kotila 2:sta (kiviäidat) n. 20 metrin etäisyydellä ja kohteesta Pötönkangas (kellarikuopat) n. 80 metrin etäisyydellä. Muista kartoitetuista uusista kohteista tai tunnetuista muinaisjäännöksistä linjaus kulkee vähintään 130 metrin etäisyydellä. Entuudestaan tunnetuissa kohteissa pellot olivat viljalla ja heinällä, ja niissä ei tehty uusia löytöjä. Uusia muinaisjäännöksiä ei löytynyt.

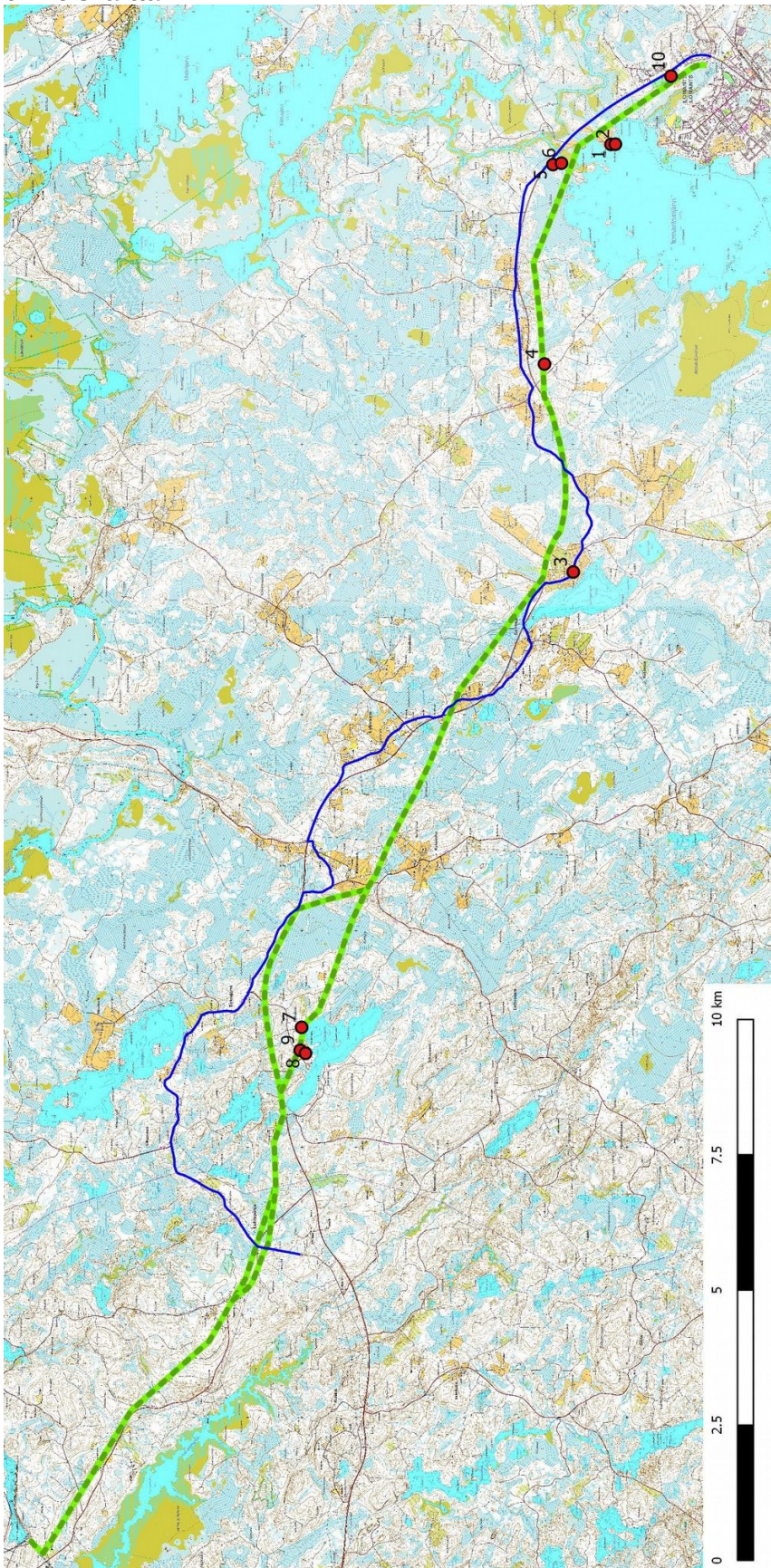
20.9.2018

Jaana Itäpalo

Jaana Itäpalo

6. Yleiskartta

Kohteet punaisena ympyränä, nro 3. Issakantie, vanha tielinjaus sinisenä viivana. Johtolinjaus vihreänä viivana.

7. Kohdehakemisto

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm.	status
1. Kuikanniemi	17	Asuinpaikat	Uusi aika	1	MJ
2. Ruukinniemi	21	Asuinpaikat	Kivikautinen	1	MJ
3. Issakantie	23	Kulkuväylät/tienpohjat/tien linjaukset	Uusi aika	1	UK
4. Kuusela	25	Kivirakenteet/kiviaidat	Uusin aika	1	UK
5. Muikunlahti pohjoinen	27	Rakennusten perustukset/kellarit	Uusin aika	1	UK
6. Papatinniemi	29	Puolustusvarustukset/taistelukaivannot	Uusin aika	1	UK
7. Ala-Lahti	31	Kylänpaikat/kylätontit/kantatalot	Uusi aika	1	m
8. Kotila	33	Kylänpaikat/kylätontit/kantatalot	Uusi aika	1	m
9. Kotila 2	35	Kivirakenteet/kiviaidat	Uusin aika	1	m
10. Pötönkangas	36	Rakennusten perustukset/kellarit	Uusin aika	2	m

Taulukko. Status: **MJ** tunnettu muinaisjäännöskohde, **UK** uusi kulttuuriperintökohde, **m** muu havainto

8. Kohdetiedot

Muinaisjäännökset

1. Kuikanniemi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	146500010	TM35-lehtijako	P6111L
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	424401
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN kantatalon paikka	P: 700547 I: 6957292 P: 700524 I: 6957409
Tyypin tarkenne		N2000	n. 155 m
Lukumäärä	1	laajuus	n. 2,3 ha
Ajoitus yleinen	Historiallinen/moniperiodinen ?	Koordinaattiselite	Aiempi tieto
Ajoitustarkenne		Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 1,2 km pohjoiseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, koepistot
Aiemmat tutkimukset	1931 Julius Ailio, tarkastus 1970 Anja Sarvas, inventointi 1994 Poutiainen, Koponen ja Kupiainen inventointi		

	2005 Taisto Karjalainen, inventointi 2012 Päivi Kankkunen, tarkastus 1981 Raimo Vänskä, tarkastus		
Aiemmat löydöt	KM 28708:1-4, saviastian paloja, liitupiipun varren katkelma, (kvartseja liittyen alueella sijaitsevaan kivikautiseen asuinpaikkaan)	Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Ilomantsinjärven koillisrannalla järveen pistävällä Kuikanniemellä. Alue on lähinnä peltoa, etelärannalla on metsäistä aluetta.

Kuvaus: Kulttuuriympäristön palveluikkuna: "Kaunislahden ja Muikunlahden välisellä niemellä olevalla pelloilla on historiallisen ajan asuinpaikan jäännöksiä sekä rannassa myös kivikautinen asuinpaikka (Ilomantsin esih. kohde nro 1). Ilomantsi on ilmeisesti Pohjois-Karjalan vanhin kylä; syntynyt ehkä jo 1300-luvulla. Ortodoksiasutus lähes hävisi ruptuurisodan seurauksena, mutta asutus elpyi 1700-luvun lopulla. Vanhimmat talot sijaitsivat Pappilanvaaralla ja Ilomantsinjärven itärannalla."

1994: Löydöt olivat 2 kpl saviastianpaloja, kvartseja 4 kpl, joista 2 mahdollisesti kaapimia ja yksi iskos sekä liitupiipun varren katkelma. Löydöt poimittiin hiesupitoiselta etelään viettävältä peltolohkolta. Löytöpaikasta on järvenrantaan 50-100 m. Kohde tulkittiin historiallisen ajan ja/tai rautakautiseksi löytöpaikaksi.

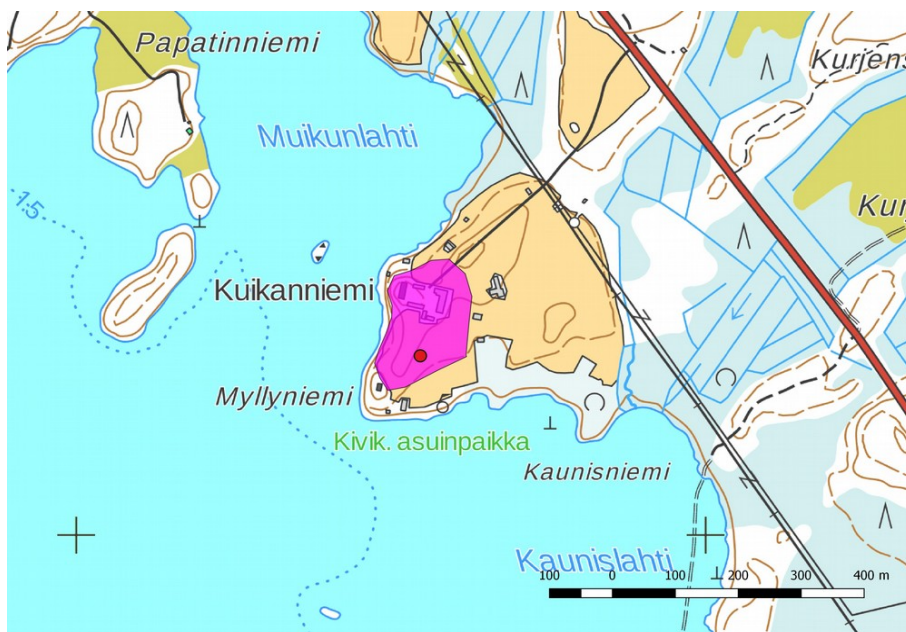
2012: "Huomautuksia: Isännän löytämät: saviastian reunapala (karjalaista keramiikkaa) ja palaneen saviesineen kappale (painosta t. kahvasta)."

2018: Tarkastettiin linjauksen ympäristöä n. 100 metrin säteellä nykyisestä johtolinjauksesta, jolla alueella linjauksen ympäristö on jollakin tavoin kokonaan ihmisen muuttamaa tai muokkaamaa. Viimeksi ympäristöön on vaikuttanut merkittävimmin sähkölinjan ympäristön koneellinen raivaus. Inventoinnin aikana pelloilta oli juuri niitetty heinä tai ne olivat viljalla, joten pintahavaintomahdollisuudet eivät olleet otolliset. Lapionpistoissa peltokerros vaikutti normaalilta ja siinä havaittiin muutamia moderneja metalli- ja muovikappaleita, muinaisjäännökseen viittaava ei voitu tunnistaa. Sähkölinjan itäpuolella metsäisellä alueella maaperä on kosteaa ja soistunutta, ja sieltäkään ei voitu havaita pintatarkastelussa ja muutamista metsän reunaan tehdyistä lapionpistoista muinaisjäännökseen viittaavaa. Kuikan talosta ei löytynyt isonjaon karttaa, 1700-1800-luvun talon sijainnin voi kuitenkin päätellä joidenkin ennen isoajakoa laadittujen 1700-luvun karttojen ja isonjaon aikoihin laadittujen muiden 1800-luvun karttojen perusteella, esimerkiksi pitäjänkartan ja kihlakuntakartan perusteella. Eri tavoin ja eri aikoina maahan joutuneita esineitä ja muuta arkeologista materiaalia on todennäköistä löytää jatkossa lisää talon ympäristöstä.

Ehdotus suojavaähykkeeksi: aiemman rajauksen mukaan.

Kuva 23. Kuikan kantatalon paikka kuvattuna lounaaseen.

Kuikanniemi, asuinpaikan rajausta punaisena, kohdekoordinaatit punaisena ympyränä.

Kuikanniemelle tehdyt koepistot keltaisina neliöinä (Ruukinniemen kivilautinen asuinpaikka merkitty punaisella ympyrällä).

Ote 1800-luvun puolivälissä laaditusta pitäjänkartasta. Kuikan talo alhaalla, ylhäälle Illomantsinjoen varteen on merkitty myös talo, jota ei ole nimetty (ks. kohteen 6 Muikunlahti pohjoinen kuvaus). Kartta Kansallisarkiston digitaaliarkisto, pitäjänkartta Illomantsi 424401.

2. Ruukinniemi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	146010001	TM35-lehtijako	P6111L
Laji	Muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	424401
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 6957212 I: 700551
Tyypin tarkenne		N2000	n. 145 m
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Esihistoriallinen	Koordinaattiselite	Aiempi tieto
Ajoitustarkenne	Kivikautinen	Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 0,95 km pohjoiseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	Ei tarkastettu
Aiemmat tutkimukset	1970 Anja Sarvas, inventointi 1994 Poutiainen, Koponen ja Kupiainen, inventointi 2000 Väinö Leppänen, irtolöytö 2005 Taisto Karjalainen, inventointi 2010 Sauvo Henttonen, ilmoitus 2012 Päivi Kankkunen, tarkastus		
Aiemmat löydöt	KM 21076:1-7, KM 32855:1-6	Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Ilomantsinjärven koillisrannalla Kuikanniemen korkeimmalla alueella ja etelään laskevalla pellolla sekä rantametsikössä.

Kuvaus: Kulttuuriympäristön palveluikkuna:” Asuinpaikka sijaitsee Ilomantsinjärven Kuikanniemessä. Niemen luoteispuolella on Muikkulahti, josta Ilomantsinjoen vedet virtaavat kohti Kätkä- ja Mekrijärveä. Asuinpaikka-alue on osittain viljelysmaata ja osittain alavaa hiekkamaata. Alavin osa lienee veden alla. Samalla peltoalueella on myös historiallisen ajan asuinpaikka, sen löydöt on poimittu hiesupitoiselta, etelään viettävältä peltolohkolta. Järven rantaan on tältä löytöpaikalta 50-100 m. Osa asuinpaikkalöydöistä on tullut esille Kuikanniemen tilan talousrakennusten lähetyviltä pellolta, niemen korkeimmalta kohdalta ja osa lähellä rantaa olevalta metsäiseltä vyöhykkeeltä. Asuinpaikkalöytöjä tullut esille laajalta alueelta Kuikanniemeä. Asuinpaikka-alueelle rantaan on rakennettu rantasauna.”

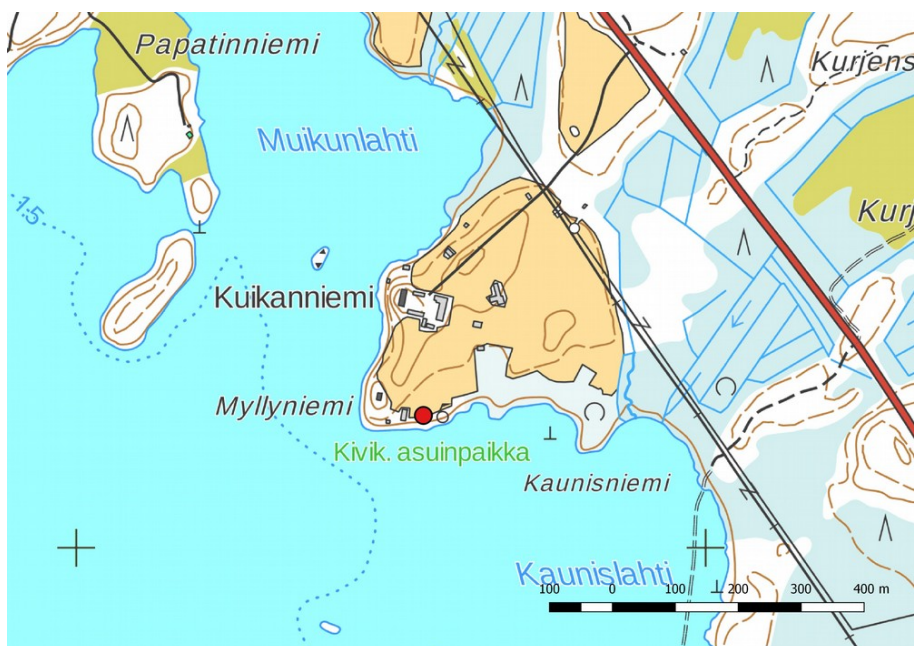
2005: ”Kuikanniemessä kuten kaikissa Kirkonkylän Ilomantsinjärven rannan kohteissa oli hyvin kivikkoista, eikä niissä ollut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa havaittavissa.”

2018: Vuoden 1994 inventointiraportissa kuvaillaan sekä historiallisen että esihistoriallisen ajan löydöt seuraavasti: ”Löydöt olivat 2 kpl saviastianpaloja, kvartseja 4 kpl, joista 2 mahdollisesti kaapimia ja yksi iskos sekä liitupiipun varren katkelma. Löydöt poimittiin hiesupitoiselta etelään viettävältä peltolohkolta. Löytöpaikasta on järvenrantaan 50-100 m. Kohde tulkittiin historiallisen ajan ja/tai rautakautiseksi löytöpaikaksi.”

Järvenrantaan sijoittuvaa Ruukinniemen kohdetta ei tarkastettu, koska se ei sijaitse johtolinjauksen vaikutusalueella. Johtolinjan länsipuolelle pellolla ja pellon itäpuolella metsikössä tehtiin Kuikanniemen historiallisen ajan asuinpaikan tarkastuksessa lapionpistoja, joista ei tullut esiin esihistorialliseen asuinpaikkaan viittaavaa (ks. kohde 1 Kuikanniemi). Pellot olivat inventoinnin aikana viljalla tai juuri niitetty, vain pellon reunoilla oli jonkin verran avoimia maanpinnan kohtia, joten pintahavaintomahdollisuudet eivät olleet otolliset. Aiempien ja nyt tehtyjen havaintojen perusteella esihistoriallisen asuinpaikan alue ei yllä johtolinjauksen lähelle.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Ruukinniemi.

Kuikanniemi ortokuvalla. Ruukinniemen kivikautisen asuinpaikan kohdekoordinaatit merkitty punaisella ympyrällä, jakson löytöjä on tullut siitä vielä ainakin n. 50-100 pohjoiseen sekä itään olevalta metsäiseltä ranta-alueelta. Voimajohto merkitty punaisella viivalla. Tausta-aineistot Mml 9/2018.

Kulttuuriperintökohteet**3. Issakantie**

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P6111L, P5333R, P5333L
Laji	kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	424401, 424208, 424207, 424210, 424211
Tyyppi	kulkuväylät	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 692639 I: 6957989
Tyypin tarkenne	Tien pohjat/Tien linjaukset	N2000	
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	Tien linjaus Issakantien kohdalla Sonkajan vaara-asutusalueella
Ajoitustarkenne	Uusi aika/uusin aika	Etäisyystieto	
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Kartoitettu osuus vanhasta tien linjasta kulkee pääosin nykyisen Enontien ja sen tuntumassa kulkevien käytössä olevien kylä- ja taloteiden kohdalla, luoteessa Tokrajärventien ja Latvantien kohdalla.

Kuvaus: Tielinjauksen sijainti on selvitetty lähinnä 1799-1856 laadittujen isonjaon karttojen ja 1800-luvun puolivälissä laadittujen pitäjänkarttojen perusteella, näitä vanhempia tarkempia karttoja ei ole. Linjaus kulkee kokonaan käytössä olevien tielinjausten kohdalla. Sonkajanjärven ympäristössä se kulkee n. 3,4 km valtakunnallisesti merkittävällä Sonkajan vaara-asutusalueella.

1740-50-luvulla rakennettiin Sonkajan ja Tokrajärven kylien halki tie Luhtapohjaan asti veneväylän varteen. Yhteys kirkolta Sonkajaan vedettiin Pogostanniemestä Julunniemeen, johon tarvittiin lossi. Vesiliikenneyhteydet olivat pitkään ensisijaisia ja tieverkoston rakentaminen siirtyi 1800-luvulle (Pohjois-Karjalan historia 3, s. 182-184).

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

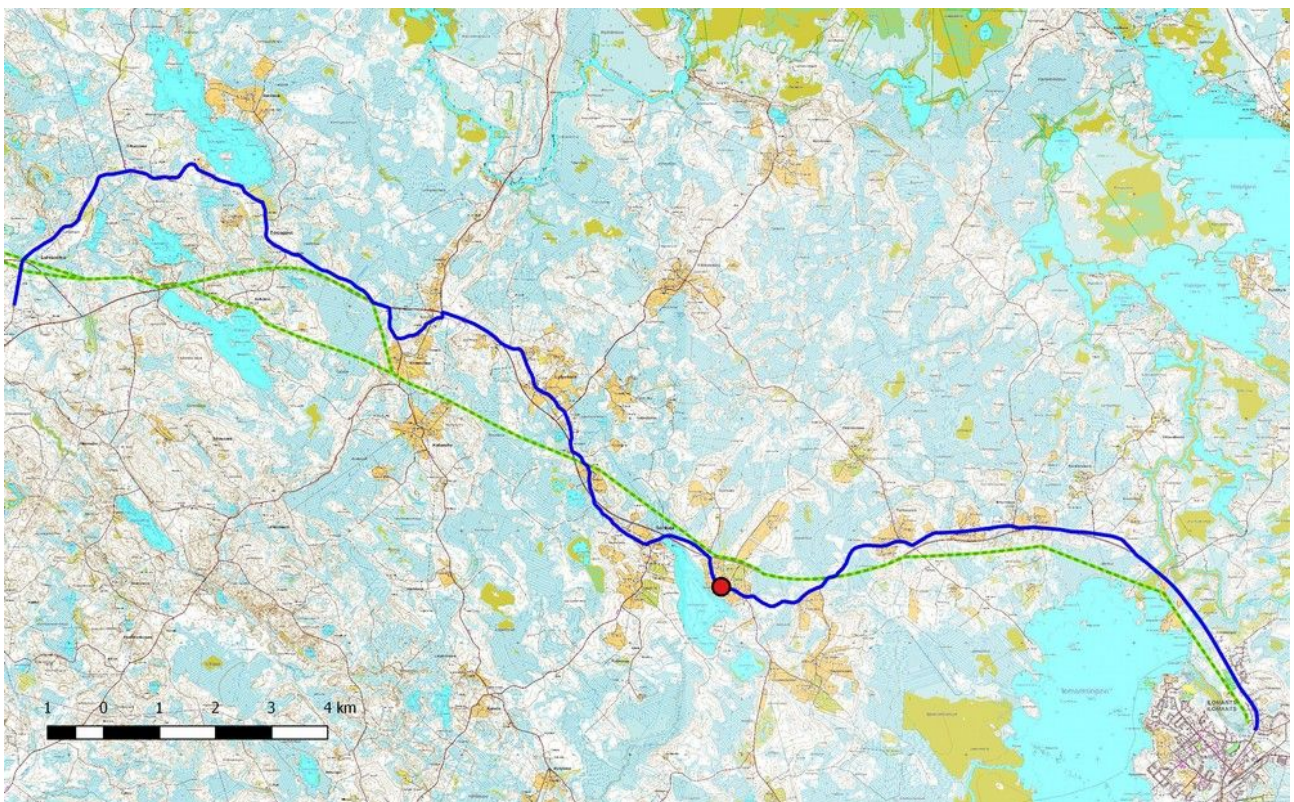
Kuva 24. Vanha tielinjaus Kärrypoluttiellä, kuva etelään.

Kuva 25. Vanha tielinjaus Metsäpellontiellä, kuva luoteeseen

Kuva 26. Peltomaisemaa Sonkajan vaara-asutus alueella Issakantien varrella.

Vanha tielinjaus sinisenä viivana, kohdekoordinaatit punaisena ympyränä. johtolinjaus vihreänä.

4. Kuusela

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P6111L
Laji	Kulttuuriperintökohde(/muu havainto)	Vanha yleislehtijako	424401
Tyyppi	kivirakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 696485 I: 6958521
Tyypin tarkenne	kiviaidat	N2000	n. 172,50-175 m
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	Aidan koillispuolella
Ajoitustarkenne	Uusi aika/uusin aika	Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 4,7 km luoteeseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Pahkavaaralta ja Enontieltä etelään johtavan Julunniementien itäpuolella, Kuuselan talon pohjoispuolella olevan mäen loivassa kaakkoisrinteessä. Alueella kasvaa vanhaa kuusimetsää, itäpuolella hakkuiden jälkeen nuorta tiheää puustoa.

Kuvaus: Paikalle on merkitty peltö vuoden 1974 kartalle. 1800-luvun pitäjänkartalla on merkitty polku Pie-
nen Pahkavaaran talosta Riihivaaran taloon, joka kulki jokseenkin aidan kohdalla tai vieressä. Kartalla ei ole merkintää niitystä tai pellosta tällä alueella. Vajaan 100 vuotta myöhemmin laaditulle vuoden 1932 topografi-
selle kartalle alueelle on merkitty metsää. Kartatarkastelun perusteella aita ajoittuisi siten lähihistoriaan. Se
ei kuitenkaan ole rakenteen perusteella moderni ja se on käsin ladottu. Aidan vieressä ja osin sen päällä ole-
va puusto on lähemmäs 100 vuotta vanhaa. Länsipuolinen kangas on tasaista ja mahdollisesti myös entistä
peltoaluetta.

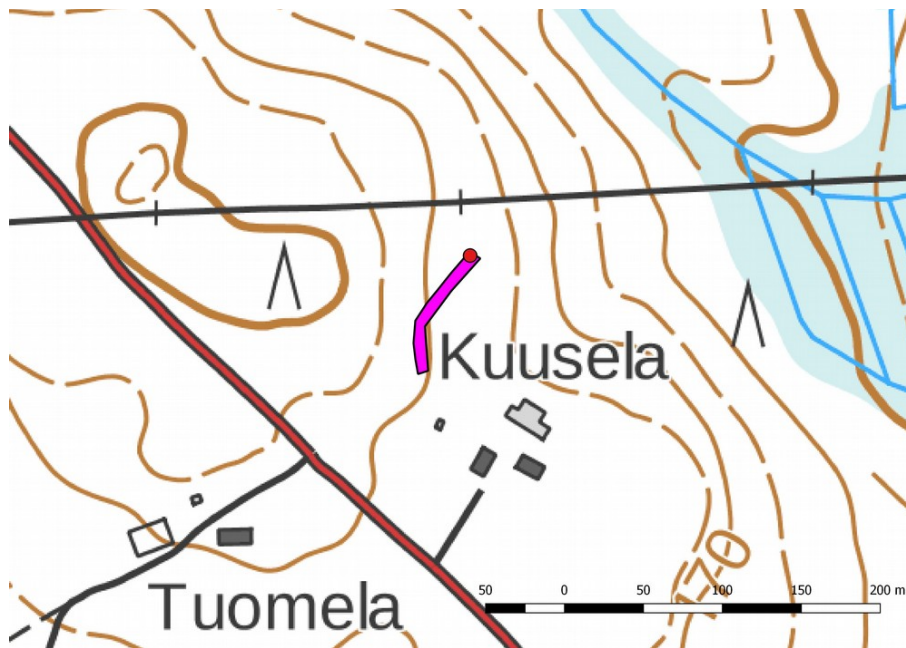
Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Kuva 27 a, b. Kiviaitaa etelään. Aidan vieressä ja osin päällä kasvaa vanhoja kuusia.

Kuva 27 c. Vanhaa kuusikkoa aidan länsipuolisella kankaalla.

Kuusela, rajausta punaisena, kohdekoordinaatit ympyränä.

5. Muikunlahti pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P6111L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	424401
Tyyppi	Rakennusten perustukset	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 700173 I: 6958364
Tyypin tarkenne	kellarit	N2000	n. 147 m
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	Aidan koillispuolella
Ajoitustarkenne	Uusi aika	Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 2,2 km pohjoiseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Enontien ja Papatinniemen johtavan tien hangassa Ilomantsinjoen suusta n. 450 m pohjoiseen tasaisella hieman ympäristöstään kohoavalla kankaalla. Alueella kasvaa kuusimetsää, missä oli tehty hiljattain metsäharvennusta.

Kuvaus: Paikalle on merkitty talotontti 1800-luvun pitäjänkartalle ja vuoden 1932 topografiselle kartalle. Alueesta laaditulla vanhimmilla peruskartalla vuodelta 1974 ei ole enää merkintää asutuksesta tai rakennuksista. Talon paikka on nykyään tasoitettua ja kasvaa kuusimetsää. Kartoituksessa havaittiin yksi kuoppajäänös, se on n. 3,5 x 2,5 m ja yli 50 cm syvä, seinämät ovat melko suorat, oviaukoksi tulkittava kohta on itäsvallalla, pohjalla kasvaa n. 60 cm rungon läpimitaltaan oleva kuusi. Kysymykseen voisi tulla lähinnä kellarin pohja, joka liittyy paikan vanhaan asutukseen. Ikää kohteella voi olla yli 100 vuotta. Lähistöllä havaittiin useita porakiviä, jotka poraurien perusteella ovat moderneja.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Kuva 28 a. Mahdollinen kellarin pohja, kuva länteen.

Kuva 28 b, c. Kuoppajäännöksen lähistöllä on useita moderneja porakiviä.

Muikunlahti pohjoinen.

Ote vuoden 1908-1911 kihlakunnan kartasta, johon on merkitty talo Ilomantsin joen varrelle Väyrylän alapuolelle. Paikalle on merkitty talo myös pitäjänkartalle (kartta kohteen 1 Kuikkaniemi esittelyssä).

6. Papatinniemi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P6111L
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	424401
Tyyppi	puolustusvarustukset	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 700200 I: 6958207
Tyypin tarkenne	taistelukaivannot	N2000	n. 145-147,50 m
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	Kaivannon lounaispäässä oleva kuoppa
Ajoitustarkenne	II maailmansota	Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 2 km pohjoiseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Enontieltä Papatinniemeen johtavan mökkitien ja Ilomantsinjoen välissä lähempänä jokea on kaivantoa n. 200 metrin matkalla. Alueella kasvaa varttunutta kuusimetsää.

Kuvaus: Matalaan jokitörmään on kaivettu pohjois-koillis-etelä-lounaisuuntaisesti n. 200 m ojaa, joka on keskimäärin n. 1,5 m leveä ja yli metrin syvyinen, oja haarautuu pohjoispäässä itään ja länteen. Kaivanto on mutkittelevampi etelä- ja keskiosassa. Eteläpää loppuu n. 3 m halkaisijaltaan olevaan pyöreähköön kuop-

paan, jolla on syvyyttä n. 1,5 m. Rakenne vaikuttaa selkeästi taistelukaivannolta. Lähialueelta tunnetaan Sonkajanjärven itärannalta panssariesteitä kohteessa Sonkaja, joka on osa valtakunnalliseen Salpa-linjaan kuuluvaa puolustusketjua, sen rakentaminen aloitettiin 1940-luvulla.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Kuva 29 a,b. Vasemmalla kaivannon eteläosaa kuvattuna pohjoiseen, oikealla pohjoisosaa pohjoiseen.

Papatinniemi, rajausta punaisena, kohdekoordinaatit punaisena ympyränä.

Muut havainnot

7. Ala-Lahti

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P5333R
Laji	Muu havainto	Vanha yleislehtijako	424211
Tyyppi	kylänpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 684218 I: 6963005
Tyypin tarkenne	Kylänpaikat/kantatalot	N2000	n. 162,50 m
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	Nykyinen asuinrakennus
Ajoitustarkenne	Uusi aika	Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 17,7 km luoteeseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Kulujärven koillisrannalla. Alueen ympärillä olevat pellot ovat pusikoituneet.

Kuvaus: Paikalle on merkitty talo vuosina 1745-1747 ja 1800-luvun puolivälissä laadituille pitäjänkarttoille sekä 1800-luvun alkuvuosikymmeninä laaditulle isonjaon kartalle. Talon nimi oli aluksi Penttilä ja se on erotettu Kotilan tilasta (Suur-Ilomantsin historia, s. 126-127 ja talonhaltijaluettelo s. 695). Paikalla sijaitsee uusi omakotitalo. Vuoden 1974 peruskartalle merkityt lähistön pellot ovat metsittyneet.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Kuva 30. Ala-Lahden talo tiesuoran päässä.

Ala-Lahti.

Vuosina 1800-1830 laadittu isonjaon kartta, johon on merkitty Kulujärven rannalla sijainneet talot ja järven rannalla kulkenut tie. Kartta Kansallisarkisto: Ilomantsi, isojaonkartta, Tokrajärvi D20:1/1-18.

Ote 1800-luvun puolivälin maissa laaditusta pitäjänkartasta. Ala-Lahti ja Kotila kartan vasemmassa alalaidassa. Ks. myös 1700-luvun pitäjänkartta sivulla 12.

8. Kotila

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P5333R
Laji	Muu havainto	Vanha yleislehtijako	424211
Tyyppi	Kylänpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 6962934 I: 683738
Tyypin tarkenne	Kylätontit/kantatalot	N2000	n. 165 m
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	Nykyinen asuinrakennus
Ajoitustarkenne	Uusi aika	Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 18,15 km luoteeseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

Maastotiedot: Kulujärven pohjoisrannalla Potattiniemellä jyrkkärinteisen Kuluvaaran eteläpuolella. Alueen ympärillä on viljelyksessä olevia ja metsittyneitä peltoja.

Kuvaus: Paikalle on merkitty talo vuosina 1745-1747 ja 1800-luvun puolivälissä laadituille pitäjänkarttoille sekä 1800-luvun alkuvuosikymmeninä laaditulle isonjaon kartalle. Talon nimi oli aluksi Kutuniemi (Suur-Ilo-

mantsin historia, s. 126-127 ja talonhaltijaluettelo s. 695). Paikalla sijaitsee uusi omakotitalo ja useita talous- ja ulkorakennuksia. Vuoden 1974 peruskartalle merkityt pellot ovat suureksi osaksi metsittyneet, ne ylsivät aiemmin Yläpihantielle asti.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Kuva 31. Näkymä Kotilan itäpuolisilta pelloilta lounaaseen, talon piha-alue on pelloista oikealle.

Kotila.

Ks. historialliset kartat kohteen 7 kohdekuvauksessa sekä 1700-luvun pitäjänkartta sivulla 12.

9. Kotila 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P5333R
Laji	Muu havainto	Vanha yleislehtijako	424211
Tyyppi	Kivirakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 683794 I: 6963031
Tyypin tarkenne	Kiviaidat	N2000	n. 165 m
Lukumäärä	1	laajuus	
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	Aidan pohjoispää
Ajoitustarkenne	Uusin aika	Etäisyystieto	Ilomantsin ortodoksikirkosta n. 18,1 km luoteeseen
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

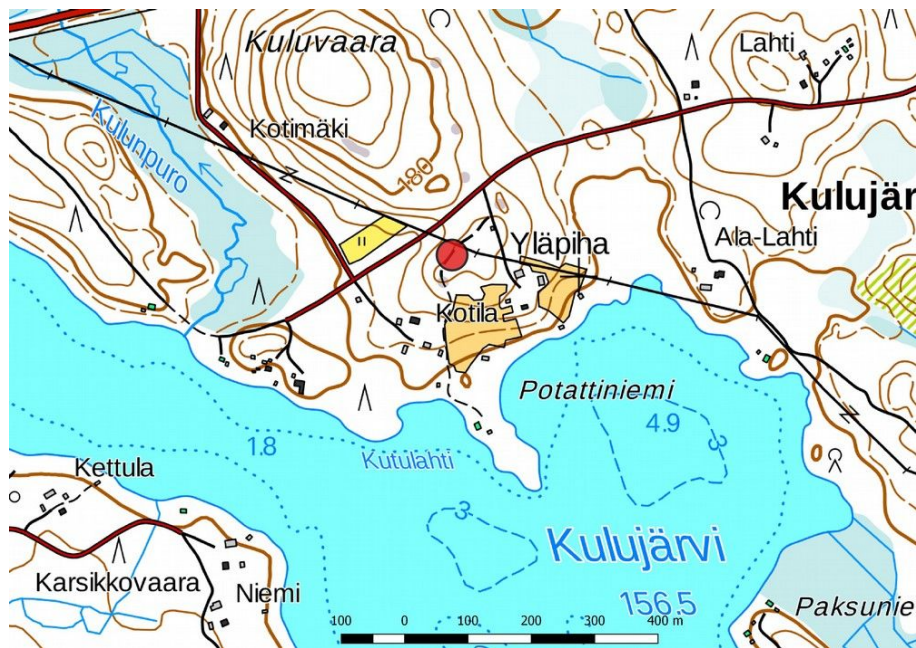
Maastotiedot: Kulujärven pohjoispuolella jyrkkärinteisen Kuluvaaran eteläpuolella Kotilan ja Ylä-Pihan talojen pohjoispuolella kivikkoisella mäellä.

Kuvaus: Vuoden 1974 peruskartalle mäelle on merkitty pelto. Säilynyttä kiviaitaa on n. 40 m entisen peltoalueen länsireunalla. Aidassa on paljon yli puolimetrisiä kiviä ja sen rakenne ei ole kompakti, näyttää että kiviä on raivattu pellosta ja koottu aidaksi koneellisesti. Aita sijaitsee myös tilojen nykyisellä rajalla.

Ehdotus suojavaöhykkeeksi: -.

Kuva 32. Kivi-/peltoaidan pohjoisinta selvimmin erottuvaa osaa, kuva etelään.

Kotila 2.

10. Pötönkangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P6111L
Laji	Muu havainto	Vanha yleislehtijako	424401
Tyyppi	Rakennusten perustukset	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 701810 I: 6956183
Tyypin tarkenne	Kellarit	N2000	n. 152,50 m
Lukumäärä	2	laajuus	
Ajoitus yleinen	historiallinen	Koordinaattiselite	Itäisempi kellari
Ajoitustarkenne	Uusin aika	Etäisyystieto	Ortodoksikirkosta n. 1,2 km itäkaakkoon
Inventointilöydöt		Inventointimenetelmät	pintahavainnointi
Aiemmat tutkimukset			
Aiemmat löydöt		Inventointilöydöt:	

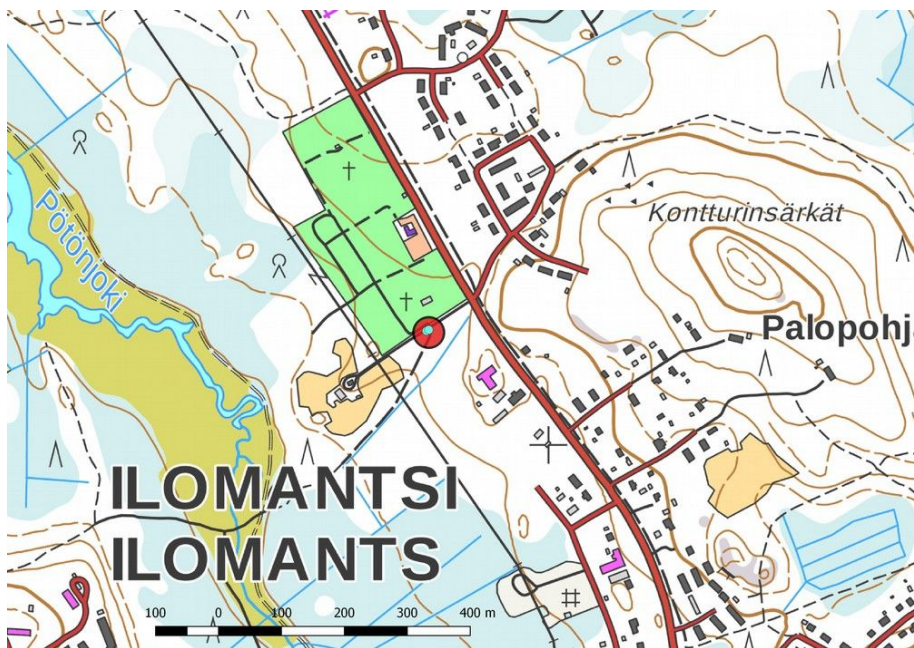
Maastotiedot: Pötönkankaan hautasmaan eteläreunalla kulkevan tien varrella.

Kuvaus: Kaksi n. 3,5 m halkaisijaltaan olevaa kellarinpohjaa, joissa selvästi erottuvat kuopat ja ovien kohdat. Päällä kasvaa eri ikäistä puustoa, rungon paksuuden perusteella kellareiden ikä on ainakin 50 vuotta.

Ehdotus suojavyöhykkeeksi: -.

Kuva 33. Läntisempi kellarin pohja kuvattuna etelään.

Pötönkangas, kaksi vierekkäin sijaitsevaa kellarin pohjaa.

9. Aineistoluettelo

Kansallisarkisto: Isonjaon kartat, Ilomantsi: Sonkaja D19:8/1-45, D19:8/46-48, Tokrajärvi D20:1/1-18, D20:1/19-23, Ilomantsi D15:7/54-56.

Digitaalinen aineisto

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto:

Pitäjänkartat, Ilomantsi ja Joensuu, <http://digi.narc.fi/digi/search.ka>,

Geologian tutkimuskeskus,

<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,

<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto, Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Vanha kartta, <https://expo.oscapps.jyu.fi/s/vanhakartta/page/etusivu>

Kirjallisuus

Björn Ismo, Suur-Ilomantsin historia. 1991.

Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt. Pohjois-Karjalan liitto. 2003.

Saloheimo Veijo, Pohjois-Karjalan asutusmuodot 1600-luvulla. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. 1971.

Saloheimo, Veijo, Pohjois-Karjalan historia 3. 1980.